

“Qui vulgui negar la importància de les consultes deu saber per què ho fa”

“Hem de tenir molt present que qualsevol escenari real comptaria amb elements que ara no hi són. Per exemple, hi prendrien una opció Duran i Lleida, José Montilla, el PSC...”

Marta Rovira (Banyoles, Pla de l'Estany, 1969) és sociòloga, consultora de la UOC, coordinadora del Grup d'Estudis de les Identitats. Ha participat en l'estudi que ha fet la UOC sobre la percepció a Catalunya i a Espanya de les relacions entre tots dos països, que es va fer públic pocs dies enrere.

Això de les consultes com cal interpretar-ho? És l'inici d'alguna mena de canvi polític, és una mobilització més...?

—Se'n poden fer moltes interpretacions. Tot són aproximacions diferents: les consultes, les enquestes del CEO, les de CIS, aquesta darrera de la UOC... Són diverses aproximacions, però al final, la conclusió a què arribem és que depèn molt de l'escenari en el qual es produ-

eix cada cas. Tothom es qüestiona què passaria en un referèndum de veritat. I passaria que l'escenari seria diferent del de qualsevol altra mena de consulta. De manera que les consultes són una aproximació a la normalitat democràtica, però no una aproximació a l'escenari d'una consulta real sobre la independència de Catalunya. Això ha de quedar molt clar.

Naturalment que això que ha passat és molt potent, des del punt de vista de

la democràcia, de la participació democràtica —jo en dic, més bé, acte d'acció col·lectiva. Però, hi insisteixo, hem de tenir molt present que qualsevol escenari real comptaria amb elements que ara no hi són. Per exemple, prendrien una opció Duran i Lleida, José Montilla, el PSC... Tampoc no sabem quina seria la pregunta. A Escòcia han dit que formularan una pregunta en doble sentit, o independència o autonomia. Per tant, és molt diferent que tenir una sola opció.

—En aquest escenari actual, creieu que aquestes consultes poden dur canvis en la política catalana?

—Hi veig més la incidència en l'aparició de nous actors, de Reagrupament o de Laporta, que no pas en una incidència directa de la composició de forces actuals. Algunes altres vegades ja s'ha demostrat que fets que han trasbalsat la vida social i política del país després no s'han traduït a les eleccions, com el cas de la crisi dels trens de la Renfe, de les infraestructures, etc.

En aquest sentit, crec que l'independentisme ha fet un salt, i ja no dic important sinó històric. Les consultes han normalitzat l'independentisme, però no són un pas endavant cap a la independència. Cal que canviïn moltes altres coses.

—Com ara què?

—Per exemple, una de les coses que sobta de l'enquesta de la UOC és que els qui menys confien en la independència de Catalunya són, precisament, els nascuts a Catalunya; en segon lloc, els nascuts a Espanya; i els qui hi confien més són els estrangers.

Ens anem adonant que es poden canviar tantes coses i que n'han canviades tan poques en trenta anys! Ara maduren els processos que s'han anat gestant durant aquestes tres dècades. S'han posat en evidència les limitacions del sistema polític que es va pactar, però el sistema polític català encara és molt dependent d'aquell que va sorgir de la transició.

És a dir, abans no siguem independents, hi haurà canvis en el sistema polític català, hi haurà canvis en les regles de joc, hi haurà nous lideratges... Des de l'independentisme es tendeix a pensar que hi ha un escenari dual que només depèn del vot, però no. A l'escenari no hi ha només el vot, hi ha les condicions del vot, com per exemple, com serà una campanya, qui hi participarà, com es recompondrà el panorama polític català...

—Aquests nous actors apareguts en l'espai independentista sembla que parlen d'un procés que és aquí a tocar. S'ha accelerat aquest procés que dieu?

—En política és molt difícil de fer prediccions. Per tant, els canvis sovint passen quan no te'ls esperes, com va passar amb el mur de Berlín. La història n'és plena de casos.

Però crec que l'independentisme pren volada i presenta uns components molt interessants i molt sans. Les consultes mateix en són un exemple, perquè han permès a gent que no eren independentistes de participar en un acte democràtic com aquest.

L'independentisme s'ha fet visible, però encara no ha madurat. Per exemple, hi ha ningú que hagi considerat el tema des d'una perspectiva geopolítica? Ha parlat ningú, per exemple, amb l'exèrcit? Hi ha ningú que tingui tractes amb els ministres de la UE o amb actors importants a l'àmbit internacional? Els escocesos, per exemple, parlen de quins recursos tenen —energètics, econòmics, etc.— per ser independents. Ho consideren des d'una perspectiva geopolítica. L'independentisme català, no. De moment només s'ho mira des de dues perspectives. Una és la democràtica, perquè vivim en un estat, com l'espanyol, amb clares deficiències democràtiques. L'altra qüestió és la de la cohesió social. I en aquests dos casos les consultes són útils: han trencat tabús i han demostrat que no hi ha barreres entre catalans d'origen i catalans d'adopció.

—Però això no és un tòpic? Els índexs de participació de la nova immigració no ha estat especialment alta en les consultes.

—No és un tòpic del tot. Tenim una societat molt complexa, una població d'origen espanyol, d'adopció catalana, que participa molt poc d'allò que en podríem dir els referents del país, de la cultura catalana; és molt espanyolitzada i no vol participar en un procés d'independència, perquè sentimentalment se senten espanyols i se situen en un escenari en el qual senten Catalunya com a part d'Espanya. Tampoc no és una població que hi senti rebuig, però. Aquest perfil, difícilment se sumarà a un projecte independentista. Ara, tampoc no s'ha mobilitzat especialment pel no, ara per ara. Tot i que això també pot canviar. De fet, ja hi ha qui intenta mobilitzar aquest sector.

Aquest són els fills, principalment, de la primera immigració. Però aquest contingent, d'aquí a trenta anys, ja no hi serà, o haurà canviat.

Ara, resulta molt interessant de veure les diferències de comportament entre aquesta primera immigració i els nouvinguts d'ara. És interessant d'observar, en alguns estudis, com els nouvinguts, tot i ser més allunyats referencialment potser, no tenen aquest component tan emocional del pes d'Espanya, i són els que veuen la independència més clara, perquè no es troben tan atrapats en aquests tabús i el sentiment respecte a Espanya.

—Heu participat en l'estudi de la UOC sobre la percepció de la independència de Catalunya, tant dins de Catalunya com a Espanya. Què considereu que n'és allò més rellevant?

—Torno a insistir en les formes. Quan a la gent li demanen si per principis democràtics cal acceptar allò que decideix Catalunya, hi ha un suport majoritari. Però quan això es concreta, el suport baixa. En el tema de la independència tinc la percepció que depèn

molt de l'escenari des del qual es projecta. Hi ha un gran descontentament, és una dada molt clara, de com ens tracta Espanya. Però a l'hora de traduir això —potser perquè el sistema polític mateix encara no ha elaborat un missatge gaire clar— costa més de concretar. Hi ha discursos que sí que han anat arrelant, com el de l'àmbit econòmic, amb el dèficit fiscal, que és una novetat d'aquest darrers anys i s'ha convertit en un dels principals arguments de la gent a favor de la independència. En canvi, curiosament, la gent contrària utilitza arguments més emocionals. Aquesta és una de les coses que també ens va cridar més l'atenció en aquest estudi de la UOC. És molt més emocional el no que no pas el sí.

—Veieu factible que es pugui fer una consulta sobre el dret de decidir durant la legislatura vinent?

—En política convé no especular. Si tens les condicions per dur a terme una acció ho has de fer, i tant que sí. És la manera de moure l'escenari, de tractar a fons les qüestions. Altrament, no fas sinó marejar el personal. Prefereixo un referèndum en el qual surti el no. Des del punt de vista democràtic és millor que no pas especular que faràs un referèndum el dia que el puguis guanyar, perquè llavors entres en el terreny de les ambigüitats. Ara, primer, cal aconseguir que sigui legal. I si s'aconsegueix, endavant.

—El dia 28 de febrer van participar-hi una mica més del 20%. Aquesta xifra què significa?

—Per a mi, com a sociòloga, és molt, moltíssim. Si tenim en compte que l'associacionisme és relativament baix, si comptem què costa que la gent es mobilitzi, aquest percentatge és molt elevat. I, de fet, si a Osona va sortir millor, segurament, a part que és probable que en aquesta comarca hi hagi més independentisme, és també perquè hi va haver una organització molt potent. Per tant, amb una organització més potent o un vot més imperatiu, la mobilització encara seria més alta.

Com a mobilització social és extraordinària. I per a l'independentisme és un fet històric. Qui vulgui negar la importància de les consultes deu saber per què ho fa.

Enric Rimbau

“Els nouvinguts són els qui veuen la independència més clara perquè no estan tan atrapats en aquests tabús ni en el sentiment respecte a Espanya”